

ell postulava, s'imposa tant per al francès i occità com per al port., gall. i lleonès-castellà.

Cal reconèixer que tot això es pot enllaçar bastant clarament amb els sentits i forma del nostre tipus AFFANNARE, car per al significat podríem partir de 'tor- 5 turar' > 'mutilar', i amb l'acc. 'marcir' comparariem l'ast. *afañau* «enteco, ruïn (maíz, trigo)», i el gall. *fanancos* «matorrals de plantes impenetrables que circundan los pantanos» (Sarmiento, *Catál. de Voces Gall.*, 195v), amb sufix *-anco* inequívocament pre- 10 romà, tenint en compte que aqueixes plantes solen créixer poc ufanoses a causa dels alluvions, i del es- corrim i inundacions contínues.

Però si això és pre-romà i la *-* barra el pas resolta- 15 ment a tota connexió cèltica, ibèrica o basca, no queda- ria altra escapada que vers l'illiro-sorotàptic. La probabilitat messàpia assenyalada no s'hi oposa pas, ben al contrari, i la forta vitalitat lusitana i occitana hi presta clarament suport; i des de llavors també deixem d'estar segurs que la *h* aspirada francesa de *aban* 20 no pugui ser tan originària com la *-f*.

He de citar, però, a reconèixer que no veig en el lèxic indoeuropeu arrels en BH- o en GH- que es prestin gaire a suggerir una base sorotàptica concreta. Sempre restaria alguna obertura si ens resignéssim a 25 una construcció: BHAT-N- format sobre BHAT- 'colpir', 'ferir' (celto-llatí BATTUO, i els gladiatoris *Andabatta*, etc., que es veuran en el nostre article BATRE; sbcr. *bátati* 'batre, colpir', rus *bat* 'garrot', IEW, 111); o BHODH-N-, format sobre BHEDH- 'punxar', 'cavar' 30 (ll. FODIO, gal *bedo-*, lit. *bedù*, que és quasi pan- indoeuropeu, IEW 133, 39ss.), o fins un BHEN- afí de l'irl. ant. *benaid* 'colpeix', bret. mj. *benaff* 'talla', ky. ant. *etbinam* 'jo lacero', però justament essent EI/I el vocalisme etimològic d'aquest (IEW 117.3f) 35 hi hauria dificultats morfològiques i fonètiques que no em semblen superables per arribar a una base BHŃ- o BHON-. En un mot, tot això seria imprudent constructivisme. M'abstindré, doncs, de llançar-me més enllà. Però és clar que encara fóra menys pru- 40 dent descartar el sorotàptic o separar *janar* d'*afanar*.

DERIV.: *Afany-afan*, V. supra [1249, etc.]; el se- gon, avui rar, però encara en els Ports de Beseit (*afant* grafia errònia, a Pena-roja, BDC IX, 69). *Afanar*, *afanada*, *afaneta*, *afanós*: «trists e desafortunats, passà- 45 van molt *afanosa* vida», *Curial*, NCL. III, 99, o *afanyós* [S. xv].

¹ Hi ha una variant *afangar* en el lleonès SE. de Céspedes de Tormes (RFE xv, 25), «coger, arrabatar», d'explicació obscura; segurament per conta- 50 minació (és massa lluny del basc per suposar-li una infl. basca), potser d'una var. fonètica de *arrancar* (cf. cast. *rengo*, al costat de *renco* i *ranco*, -go).

² Es tracta de l'arrel ANS-/UNS-, generalment de la forma UNS-, i que si arriba a tenir formes en *ann-* 55 és per l'alternància de la conjugació d'algunes formes, que en uns pocs dialectes ha arribat a revestir la forma *ann-* per analogia; altrament el sentit general és ben allunyat en aquesta arrel ('afavorir, concedir', cf. al. *gunst*), IEW 47.—³ Infundada 60

l'afirmació de Gamillscheg que el cat. *afanyar* hagi significat 'treballar en el camp'; es tracta d'una de tantes aplicacions de la idea de 'treballar' que prengué el nostre mot partint del de 'patir': tal com *treballar*, *laborare*, al. *arbeiten*.—⁴ S'observa que una part dels mss. escriuen *Ἀφάνναι* i els altres *Ἀφάναι*, i que hi ha APINAE en textos llatins, si bé Plini (N. H. III, 11.16) assigna *Apina* a la Dàunia, cosa que no està en contradicció amb això, perquè Stephanos sovint anomena *Σικελία* la Itàlia inferior (com en el cas de *Σινόεσσα*). *Aphannae*, doncs, és en el Continent i no pas «a Sicília», com sembla dir el bizantí en el passatge citat. Essencialment seria, per tant, el fenomen del «floreig verbal», pel qual es fingeix una frase a base d'un topònim que casualment s'assembla a un mot conegut amb el sentit que donem a la frase: cat. *anar a Manlleu* 'a manllevar diners', cast. *estar en Babia* 'embadocat'; en grec coincidia això amb *ἀφανής* 'invisible, in- comprensible'.—⁵ S'hi oposa Hubschmid (RForsch. LXXIV, 160) però per raons que em semblen fútils.

Afarcellar, *afardellar*, V. *farcell* *Afarfalanar*, V. *farbalà* *Afarrajtar*, V. *farjatge* *Afarussar*, V. *farro* *Afart*, *afartada*, *afartament*, *afartapobles*, -*pobres*, *afartar*, *afartegada*, *afartó*, V. *fart* *Afatxar*, pres del fr. *fâcher*, per l'oc., quan en fr. la *ch* encara sonava *ç*; *afatxós* *Afatéixer-se* sembla alteració d'una variant d'*afetgegar*, però aquestes notes d'Elx foren recollides i publicades molt descuradament per Barnils i Griera, i ací cal sospitar una forma inexacta *Afavoridor*, *afavoriment*, *afavorir*, V. *favor* *Afear*, mots antics, l'un derivat de FE, i l'altre, en part germà, i part manlevat del cast. *afear* (DCEC, FEO) *Afebliment*, *afeblir*, V. *feble* *Afecció*, *afeccionar*, -*nat*, *afectació*, *afectar*, *afecte*, *afectiu*, *afectuós*, *afició*, *aficionar*, -*nat*, V. *fer*

AFEGAR, veg. *ofegar* (potser influït per FAECATUS 'ple d'escòries').

AFEGIR, abans *afiger*, del ll. AFFĪGĒRE 'afixar, clavar fortament una cosa sobre una altra', derivat de FĪGĒRE 'clavar, fixar, enganxar, aturar'. □ 1.ª doc.: *afiger*, Llull.

En el qual és ja freqüent: «Molt home nesci no sàpia egualar ni *afiger*, segons que s'cové, tanta de quantitat entellectual sobre la sensual» (*Contempl.* 294.27), i no dubtem que correspon a aquest infinitiu el present que tenim en «axí con hom *afig* aygua a l'agràs quant hom lo pica» (ib. 366). També pot servir-nos per documentar indirectament aquesta forma el derivat: «vós, poder, vós podets saber e voler, ay- tant com sots sens *afigiment* e sens minvament, e sens null camjament» (*Blanquerna* III, 107.15), adreçant-se a Déu. *Affiger* és encara la forma que llegim en els diccs. de rims de JMarc (1372) i de Ll. d'Aversó, que fa constar explícitament l'accent en la *i* (1479.4), i en un doc. de Vallfogona de Ripoll, de 1393 (*BABL* XII, 195), i degué viure llarg temps a Mallorca, judicant